

बेलवारी नगरपालिकाको आ.व. २०७५/०७६ को लागि संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको दोस्रो नगरसभा अधिवेशनमा नगर उप-प्रमुख श्री ढाका कुमारी पराजुलीबाट प्रस्तुत नीति बजेट तथा कार्यक्रम नगरसभा अधिवेशनका अध्यक्षज्यू, नगरसभा अधिवेशनका सदस्यज्यूहरू,

- १ प्रथम नगरसभा सम्पन्न भएको छ, महीना पछि दोस्रो नगरसभा सम्पन्न गर्न आज हामी नगरपालिकाको सभाकक्षमा उपस्थित भएका छौं। यो सुखद उपलक्ष्यमा नेपाल र नेपाली जनताको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, जनअनुमोदित भई नगरको विकास तथा समृद्धिको लागि काम गर्न सकिने वर्तमान राजनैतिक व्यवस्था स्थापना गर्नेसम्मका दीर्घकालीन र ऐतिहासिक संघर्षहरूमा अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरूप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जी अर्पण गर्दछु।
- २ निर्वाचनका क्रममा मतदाता समक्ष प्रस्तुत भएका बेला प्राप्त नगरवासीहरूका सल्लाह र सुझावहरू, चुनावी घोषणा पत्र प्रतिबद्धता साथै हामी स्वयंकै ज्ञान, अनुभव तथा अवधारणाहरूलाई पूर्णरूपले ध्यान पुऱ्याउँदै लोककल्याणकारीकार्यमा जुट्न जनताबाट अनुबन्धित भएका छौं। हाम्रा आवश्यकताहरू र चाहनाहरू असीमित छन्। आवश्यकताको तुलनामा साधन र स्रोतहरू अत्यन्त सीमित छन्। तथापि सीमित स्रोत र साधनको न्यायपूर्ण वितरण र परिचालन गरेर पनि आवश्यकता र जनआकांक्षाको सबै पक्षलाई क्रमशः सम्बोधन गर्न प्रतिबद्ध छौं। यसर्थ गएको एक वर्षका अनुभवहरूलाई संगाल्दै अत्यन्त इमान्दार प्रयासमा निरन्तर जुटिरहने दृढ अठोटका साथ कार्य सम्पादन गर्ने प्रयासको रूपमा यो दोस्रो नगरसभाले अवश्य पनि ऐतिहासिक महत्व राख्नेछ, भन्ने विश्वास लिएको छु।
- ३ समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली हाम्रो राष्ट्रिय लक्ष्य अनुसार समृद्ध नगर सुखी र खुसी नगरवासी निशर्त रूपमा यो बेलवारी नगरपालिका र यहाँका जनसमुदायको पनि लक्ष्य हो। संविधानतः देश अब क्रमशः समाजवादतर्फ उन्मुख छ। आगामी आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को लागि नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा यी विषयहरूलाई अहं महत्व दिइनु नितान्त जरुरी छ। औचित्यपूर्ण निर्णयहरू, स्रोत र साधनको न्यायोचित वितरण एवं उच्च सदुपयोगको संस्कृति निर्माण तथा तद्अनुसारको आचरण ग्रहण गर्नु हाम्रो साभा दायित्व हो। साथै जनताको प्रत्यक्ष निगरानी र सहभागितामा क्रमशः वृद्धि गर्दैजानु वर्तमान परिस्थितिको आवश्यकता र राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिको लागि अनिवार्य पनि छ।
४. आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को नगर विकासको बजेट नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा गरेको व्यवस्था, स्थानिय सरकार सचालन ऐन २०७४ र नेपाल सरकारबाट प्राप्त स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ ले गरेका व्यवस्थालाई पूर्ण रूपमा पालना गर्ने प्रयास गरिएको छ। साथै आ.व. ०७५/०७६ का लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकारबाट प्रस्तुत बजेटले लिएका नीति र कार्यक्रम, दीगो विकासका लक्ष्य नेपाल सरकारबाट प्राप्त स्वीकृत क्षेत्रगत नीतिहरू मन्त्रालयहरू र राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राप्त मार्गदर्शन लाई आधार मानी नगर विकास योजना तयार गरिएको छ। नगर विकास योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा वडा समितिहरू, नगरमा क्रियाशिल राजनैतिक पार्टी, विषयगत क्षेत्रहरू, गैर सरकारी संस्था, नागरिक समाज, बुद्धिजिवी तथा टोलविकास संस्थाहरूबाट प्राप्त सुझावलाई आधारको रूपमा लिईएको छ।

सभाका अध्यक्ष ज्यू
एवम् नगरसभा सदस्यज्यूहरू

अब म नगरपालिकाको परियच, विकासका सम्भावना र चुनौतीहरूको बारेमा संक्षिप्तचर्चा गर्ने अनुमति चाहन्छु। बेलवारी नगरपालिका मोरङ जिल्लाको उत्तरपूर्व पूर्वपश्चिम लोकमार्गसँगै उत्तर दक्षिण फैलिएर मध्य भागमा अवस्थित छ। यो नगरपालिका २०७१ साल बैसाखमा साविक बेलवारी र कसेनी गाउँ विकास समिति मिलाएर गठन गरीएको भएतापनि स्थानिय तहको पूर्णसंरचना पश्चात् पुनः २०७३ साल फाल्गुन २७ गते साविक डाँगीहाट र बाहुनी गाउँ विकास समिति समेतलाई मिलाएर ११ वटा वडाहरूमा विभाजन गरि गठन भएको छ। कुल १३२.७९ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएको यो नगर पूर्वमा लेटाड, नगरपालिका र कानेपोखरी गाउँपालिका, पश्चिममा सुन्दरहरैचा नगरपालिका र ग्रामथान गाउँपालिका उत्तरमा केरावारी गाउँपालिका, लेटाड, नगरपालिका र दक्षिणमा रंगेली नगरपालिका पर्दछन्।

वि.सं. २०६८ को जनगणना अनुसार यहाँको कुल जनसंख्या ६५ हजार ८ सय ९२ रहेको छ। कुल जनसंख्याको ५७.१३ प्रतिशत आदीवासी जनजाती, ३२.२३ प्रतिशत ब्राम्हण क्षेत्री, ७.८१ प्रतिशत दलित, २.८३ प्रतिशत मधेशी तथा पिछडावर्गको जनसंख्या रहेको छ, भने जनसंख्या वृद्धिदर २.५४ प्रतिशत रहेको छ। नगरको कुल जनसंख्याको

७४.१७ प्रतिशत जनसंख्या साक्षर रहेकोमा महिला साक्षरता ६६.६६ प्रतिशत र पुरुष साक्षरता ८३.२२ प्रतिशत रहेको छ । हाल यस नगरको जनसंख्या करिब ७७ हजार प्रक्षेपण गरिएको छ ।

विविध कला, साहित्य, संगित, संस्कृति र धर्मालम्बीहरूको बसोबास रहेको यो नगरक्षेत्रमा ऐतिहासिक महत्वको धनपालगढी, प्राकृतिक र पर्यावरणीय रूपमा मनोरम स्थल बेतना सिमसार क्षेत्र, भलभली सिमसार, अमना सिमसार, पेट्रोल खानी, रमितेडाँडा लगायत अन्य सिमसार क्षेत्रसमेत रहेको यो नगरमा पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न सके समृद्धिमा ठुलो टेवा पुग्ने सम्भावना रहेको छ ।

नगरको पूर्वमा चिसाङ र पश्चिममा लोहन्द्रा खोलबाट हुने नदि कटान, बाढी पहिरोको प्रकोप यस नगरको ठूलो समस्या रहेको छ । कृषि उत्पादनको लागि प्रशस्त खेतीयोग्य जमिन भएपनि प्रयाप्त सिंचाई सुविधा पुऱ्याउन सकिएको छैन । पशुपालनको लागि समेत नगर क्षेत्र उपयुक्त भौगोलिक बनावट र अनुकूल वातावरण भएतापनि पशुपालन व्यवसायलाई व्यवसायिकरण गर्न सकिएको छैन । स्वास्थ्य नै जिवन भएकोले सबैको लागि स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यकता रहेको छ । संभावना भएर पनि स्रोत साधन र प्रविधि को अभावले साना तथा घरेलु उद्योग संचालन गर्न आवश्यक वातावरण बनाउन सकिएको छैन । विविध भाषा, कला, संस्कृति र विभिन्न जातजातीका मानिसहरूको बसोबास भएको यो नगरमा सबै क्षेत्रको विकासलाई एकसाथ लैजानु आजको आवश्यकता रहेको छ । खेलकूदको माध्यमबाट युवा जनशक्तिलाई सबल दक्ष र राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्रतिस्पर्धि बनाउदै लैजानु हाम्रो साभ्ना जिम्मेवारी बनेको छ । गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्तीको निम्ति नगरस्तरमा भएका सामुदायिक विद्यालय, संस्थागत विद्यालय र क्याम्पस समेतमा अनुभवी, तालिमप्राप्त र दक्ष शिक्षकको लागि समयानुकूल तालिम उपलब्ध गराउनुको साथै व्यवस्थापकिय पक्षलाई सुदृढ गराउन नियमित नियमनको आवश्यकता छ । हाल नगर क्षेत्रमा रहेका भौतिक पुर्वाधारहरूको मर्मत सम्भार, स्तर उन्नती गर्दै थप पुर्वाधार विकासमा श्रोत र साधन उपलब्ध गराई गुणस्तरीय पुर्वाधार निर्माण गर्नु हाम्रो सामु निकै ठुलो चुनौती रहेको छ । समग्र नगरको विकासको लागी आवश्यक र सक्षम जनशक्ति व्यवस्थापन, परिचालनको विषय पनि भर्खरै संघीयतामा प्रवेश गरी स्थानीय तहको एक वर्षको संचालन अनुभव र अभ्यास क्रमशःकार्यसम्पादनमा सहयोगि र मार्गदर्शक बन्दै गएको महसुस भएको छ ।

सभाका अध्यक्ष ज्यू

एवम् नगरसभा सदस्यज्यूहरु

अव म चालु आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को बजेट तथा कार्यक्रम संचालनका लागि नगरले लिने क्षेत्रगत नीति र अवधारणालाई संक्षिप्त रूपमा राख्ने अनुमति चाहन्छु ।

(क) शिक्षा तथा खेलकूद

- १) समाजलाई सुसभ्य र सुसंस्कृत नागरिकहरूको समृद्ध र उन्नत समाजमा रूपान्तरण गर्न दीर्घकालीन सांस्कृतिक अभियान संचालनको थालनी गरिनेछ । साहित्यकार, कलाकार, पत्रकार, पेशाकर्मी तथा समाजका प्रबुद्ध वर्गलाई यि क्षेमा अनुकूल वातावरण र प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- २) शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न, विद्यार्थीहरूलाई अनुशासित र नैतिक गुणहरूले सम्पन्न बनाउन विद्यालयका शिक्षकहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ३) स्थानी स्तरमै उच्च शिक्षा प्रदान गर्ने उदेश्यले स्थापना तथा संचालनमा रहेको बेलबारी बहुमुखी क्याम्पसको भवन निर्माणको कार्य यथाशीघ्र थालनी गर्ने गरी बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- ४) सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका विद्यार्थीहरूको आवधिकरूपमा स्वास्थ्य परीक्षणको नीति लिईनेछ ।
- ५) सबै प्रकारका शिक्षण संस्थाहरूकोनियमन गर्ने प्रणालिलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ६) खेलकूदको विकासमा युवाहरूलाई अभिप्रेरित गरी बढी भन्दा बढी युवाहरूलाई शरीक गराउन सबै प्रकारका खेलहरूलाई प्रोत्साहित गरिने छ । खेल क्षेत्रको विकास र खेलाडिहरू उत्पादन गर्न विविध प्रकारका तालिम तथा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यस क्षेत्रलाई आकर्षित गर्न यसै वर्ष देखि नगर स्तरिय **मेयर कप**संचालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु । राष्ट्रीय र अन्तर्राष्ट्रीय स्तरका कुनै पनि खेलमा विजयी हुने खेलाडीलाई सम्मान गरिनेछ । एक वार्ड एक आर्कषक खेल मैदानको नीति लिईने छ । नगरस्तरमा मापदण्ड अनुसारको एक आर्कषक रंगशाला निर्माण गर्न आवश्यक पहल शुरु गरिनेछ ।
- ७) नगरक्षेत्र भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूलाई अभिभावक र विद्यार्थीको आकर्षणको केन्द्रको रूपमा विकास गर्न, शिक्षाको गुणस्तर सुधारका लागि समय साक्षेप शिक्षा दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ८) सामुदायिक विद्यालयलाई सूचना तथा प्रविधिमैत्री बनाउदै लगिने नीति अनुरूप चालु आ.ब.मा सबै सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्युतिय हाजिरी संचालनमा ल्याई सकिएकोमा यस कार्यलाई नियमन गरी प्रभाकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । आगामि आर्थिक वर्षमै विद्यालयहरूलाई प्रविधि मैत्री बनाउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- ९) नगरभित्र संचालनमा रहेका संस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयहरूको वर्गिकरण गरिनेछ । नगरभित्र संचालित मापदण्ड नपुगेका विद्यालयहरूले तोकिएको समय भित्र मापदण्ड नपुर्‍याए संचालनमा रोक लगाईनेछ । साथै

उत्तीर्ण प्रतिशत कम भएका विद्यालयहरूलाई विशेष नियमन गरि गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- १०) नगर क्षेत्रका विद्यालयहरूमा आधारभूत तहसम्म मातृभाषामा शिक्षा प्रदान गर्न क्रमागत रूपमा आवश्यक व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।
- ११) सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत उत्पीडित, असह्य, सिमान्तकृत, आर्थिक अवस्था कमजोर भएका अल्पसंख्यक तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
- १२) अपाङ्गमैत्री , महिला मैत्री , बालमैत्री शिक्षा र खेलकुदका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्दै शैक्षिक क्षेत्रमा गुणस्तरीय खेलकुद क्रियाकलापहरू संचालनमा ल्याइनेछ ।
- १३) सामुदायिक विद्यालयका आधारभूत विद्यालय र माध्यमिक विद्यालयमा अध्यापन गराउने विषयगत उत्कृष्ट शिक्षकहरूलाई र नगर क्षेत्रभित्रका आधारभूत विद्यालय र माध्यमिक विद्यालय मध्ये उत्कृष्ट विद्यालयहरूलाई शैक्षिक क्षेत्रको प्रभावकारी गुणस्तर प्राप्तिको निम्ति पुरस्कृत गर्ने नीतिलाई निरंतरता दिइनेछ ।
- १४) प्रत्येक वर्ष विभिन्न विधाका नगरस्तरीय खेलकुद प्रतियोगितार महोत्सव संचालन गरि उत्कृष्ट खेलाडीहरूलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- १५) विद्यालयहरूमा बालबालिकाहरूको सहभागिता र विकास सम्बन्धि अधिकारको सुनिश्चितता गर्दै बालबालिका प्रति हुने, अमानविय दण्ड, हिंसा, दुर्व्यवहार, बालश्रम आदिलाई निरुत्साहित एवं निषेध गर्न बालमैत्री नगर घोषणाका लागि योजना तर्जुमा गरी कार्यन्वयन गर्न बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
- १६) सामुदायिक विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षक कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न व्यावहारिक तालिमहरू प्रदानगर्नकालागि बजेटको व्यवस्था गरिएकोछ । साथै विद्यालय अनुगमन प्रणालीको प्रभावकारी कार्यन्वयनमा जोड दिइनेछ ।
- १७) नेपाल सरकारले सन् २०२० भित्रमा मुलुकलाई पुर्ण साक्षरता घोषणा गर्ने नीति लिए अनुरूप बेलवारी नगरपालिकालाई चालु आ.ब को अन्त सम्ममा पूर्ण साक्षर नगरपालिका घोषणा गरिनेछ । सो को लागि आवश्यक बजेट समेत व्यवस्था गरेको छु ।
- १८) विद्यार्थी भर्ना दरलाई सतप्रतिशत पुऱ्याउन र विद्यालय नियमितता कायम गर्नका चालु आ.ब.मा उपलब्ध गराएको बालबालिका पोषण तथा खाजा भत्तालाई आगामि आ.ब.मा समेत निरंतरता दिइनेछ । साथै बालबिकास केन्द्रको नियमित अनुगमनलाई नियमित गदै बालबिकास केन्द्रमा अध्यापन गराउने सहयोगि कार्यकताहरूलाई बाल शिक्षणमा उत्प्रेरित गर्न पोसाक भत्ताको व्यवस्था गरिएकोछ ।
- १९) भौतिक रूपमा प्राविधिक शिक्षा संचालन गर्न सक्षम तथा मापदण्ड पुगेकाविद्यालयहरूमा प्राविधिक शिक्षा संचालनका निम्ती प्रोत्साहन गर्दै लगिनेछ ।
- २०) विद्यालयका खेल मैदानहरूलाई विस्तार गर्दै पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- २१) शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न अतिरिक्त क्रियाकलापलाई बढवा दिई शैक्षिक महोत्सव तथा पर्दर्शनी गरिनेछ ।
- २२) सभ्य, स्वावलम्बी, सुसंस्कृत, क्षमतावान, योग्य र दक्ष नागरिक उत्पादनका लागि किशोर किशोरी शिक्षा लागु गरिनेछ ।
- २३) विभिन्न जातजातीहरूको भाषा, कला, साहित्य , संगित र साँस्कृतिको संरक्षण र विकास गर्न भाषा, वर्ण र लिपीको अनुसन्धानात्मक क्रियाकलापलाई निरंतरता दिइनेछ ।
- २४) विभिन्न जातजातिहरूको मौलिक संस्कृतिको संरक्षण गरिने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- २५) संस्थागत विद्यालयहरूबाट गरिब असाह्य तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई प्रदान गरिने छात्रवृत्तिको व्यवस्थालाई संस्थागत विद्यालयहरूसँग समन्वय गरी सुनिश्चित गराईनेछ ।

सभाका अध्यक्ष ज्यू

एवम् नगरसभा सदस्यज्यूहरू

अब म जनस्वास्थ्य सँग सम्बन्धित नीतिहरू प्रस्तुत गर्दछु

ख) जनस्वास्थ्य

- १) नगरवासीलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नका लागि नेपाल सरकारको नीति अनुरूप नगर क्षेत्रमा एक अस्पताल स्थापना गर्न पहल गरिनेछ । वडाहरूमा रहेका स्वास्थ्य केन्द्रहरूलाई नियमित र प्रभावकारी बनाइनेछ । आगामि आ.ब.मा वडा नं ६ मा सहरी स्वास्थ्य किल्लीक स्थापना, वडा नं ९ को स्वास्थ्य चौकीमा ल्याव स्थापना गर्न र वडा नं ७ को प्राथमिक स्वस्थय केन्द्रमा रहेको स्वास्थ्य जाच उपकरण सुचारु गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु । स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई नियमितरूपमा सर्वसुलभ स्वास्थ्य परीक्षण सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- २) सरुवा रोग नियन्त्रण गर्नको लागि नगरस्तरीय वा विभिन्न उपभोक्ता समितिबाट आवधिक रूपमा पानी परिक्षण विधीलाई व्यवस्थित गर्दै कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- ३) नगरपालिका क्षेत्रका निजि स्तरका खानेपानी उत्पादन प्रसोधन गर्ने सबै केन्द्रहरूलाई स्वच्छ, सफा र गुणस्तरीय पानी वितरण गर्नको लागि नियमित पानी परिक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ४) जनमानसमा स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धिको लागि जनचेतना मुलक तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ५) सरकारी तथा निजि अस्पताल, स्वास्थ्य संस्थासँग समन्वय गरी स्वास्थ्य शिविरहरू संचालनलाई निरंतरता दिईनेछ ।
- ६) उपचारको क्रममा नगरपालिका भित्रका अशक्त, विरामी, वेवारिसे, असह्य, गर्भवतीमहिला तथा बालबालिकाहरूलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- ७) नगरपालिका क्षेत्रभित्र असह्य वा वेवारिस व्यक्तिको मृत्यु भएमा निजको दाह संस्कारको व्यवस्था नगरपालिकाले नै गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ८) बेलवारी नगरपालिका पूर्ण खोप सुनिश्चित नगर घोषणा भई सकेको छ । पूर्ण खोप सुनिश्चित नगर निरन्तरताका लागि आवश्यक प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै लगिनेछ ।
- ९) नगरपालिका र नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालयबाट निशुल्क प्राप्त हुने औषधीहरू सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाहरू मार्फत सर्वसाधारणलाई सहज तवरबाट उपलब्ध गराइने व्यवस्थाका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- १०) बाल तथा मातृ शिशु सुरक्षा कार्यक्रममा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूबाट प्राप्त भएको योगदानको उच्च सम्मान गर्दै महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको क्षमता विकास गरि परिचालन गरिनेछ, र निजहरूलाई प्रोत्साहनको लागि नगरपालिकाबाट रु. २ हजार मासिक भत्ताउपलब्ध गराउनुका साथै निवृत्त हुदाँ आर्थिक सुविधा सहित विदाई दिने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ, जसका लागि आवश्यक बजेट समेत विनियोजन गरिएकोछ ।
- ११) आर्युर्वेद स्वास्थ्य उपचार पद्दतीलाई प्रोत्साहित गर्दै घरेलु रुपमै सामान्य प्राथमिक उपचारको लागि समुदायलाई सक्षम गराइनेछ ।
- १२) संघिय सरकार द्वारा प्रदान गरिने गर्भवती महिलाहरूको लागि उपलब्ध गराईने पोषण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाई लक्षित समुह सम्म पुर्याईनेछ ।
- १३) बेलवारी नगर पालिका क्षेत्र भित्रका बोनम्यारो टान्सल्यान्ट, क्यान्सर, मुटु, मृगौला प्रत्यारोपण, स्पाईनलकड ईनजुरीका विरामिहरूलाई एक पटक प्रदानगरिनेरु २५ हजार बराबरको सुविधालाई निरन्तरता दिईएकोछ ।

ग). सामाजिक विकास

- १) जातीय, भाषिक, सांस्कृतिक, धार्मिक विविधताले युक्त नगरपालिकाका विभिन्न क्षेत्रमा बसोबास गर्ने सबै समुदायको क्रमिक विकास र समान सहभागिता लाई बढावा दिदै भेदभावमुक्त, पारस्परिक सदाशय, तथा एकतावद्ध समाज निर्माण गर्ने निरन्तर प्रयासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछन् ।
- २) छुवाछुत, भेदभाव, कुरीति, कुसंस्कृति, अन्धविश्वास र सामाजिक विकृतिहरू हटाउने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ३) अव्यवस्थित बसोबासको समस्या समाधान गर्न प्रदेश तथा संघीय सरकारको ध्यानाकर्षण गराउदै उचित व्यवस्थापनको नीति लिईनेछ । नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेको अव्यवस्थित बसोबासको अध्यावधिक लगत राखिनेछ ।
- ४) नगर क्षेत्रका भूमिहिन सुकुम्वासीहरूको लगत अध्यावधिक गर्ने कार्य चालु आ.व. मै प्रारंभ भईसकेकोमा यसलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ५) नगरभित्रका सबै मन्दिर, गुम्बा, अखाडे थान, भीमसेन थान, महाराज थान, साकेला थान, चर्च, मस्जिद लगायतका सबै जातजातिकाधार्मिक संस्थाहरूलाई भाषिक, पारम्परिक र सांस्कृतिक अध्ययन तथा अन्तरक्रियात्मक गतिविधिहरू समेत संचालन गरी धार्मिक सहिष्णुता कायम गरी समाज सुधारका कार्यहरू समेत गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ६) नगरक्षेत्र भित्रका विभिन्न प्रकृतिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी उपयुक्त सीपमुलक र आयमुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ७) सामाजिक सुरक्षा अन्तर्गत जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, एकल महिला, दलित जेष्ठ नागरिक, दलित बाल पोषण जस्ता भत्तालाई सहज ढंगले वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । त्यस्ता लाभग्राहि व्यक्तिहरूको वास्तविक तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्न टोलविकास संस्थाहरूलाई समेत परिचालन गरिनेछ ।
- ८) सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट सामाजिक सचेतना बढाउदै नागरिकहरूलाई विकासमा आबद्ध गराइनेछ । टोल विकास संस्थाहरूको गठनलाई निरन्तरता दिई सामाजिक न्याय, उत्पादन तथा आयआर्जन विकास र वातावरणमैत्री टोल विकास बनाउने कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

- ९) टोल विकास संस्थाहरूलाई योजना छनौट, कार्यान्वयन , अनुगमन र मुल्याङ्कन सहित विकास निर्माणमा सहभागी गराईने छ ।
- १०) टोल विकास संस्थाहरूको गठन र परिचालनमा प्रभावकारी बनाउदै आफ्नो टोल वा बस्तीको विकासमा स्वःस्फूर्त रूपमा अग्रसर गराउन सामुदायिक विकास अभियानको कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा लागू गरिनेछ ।
- ११) महिला माथि हुने बहुविवाह , बालविवाह लगायत सबै प्रकारका हिंसाको अन्त्य गर्न जनचेतनाको साथै आर्यमूलक, सीपमूलक, उत्पादनमूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरी क्षमता र सीपको समेत विकास गर्दै लगिनेछ ।
- १२) जातिय भेदभाव विरुद्धका अभियानहरू संचालन गरिनेछ ।
- १३) जेष्ठ नागरिकहरूको अनुभव, सीप र क्षमताको उचित कदर गर्दै उहाहरूका अनुभवहरूलाई व्यवहारिक रूपमा लागू गर्दै लगिनेछ ।

घ). कृषि, पशु , वन व्यापार तथा वाणिज्य

- १) अति गरीब परिवारहरूको यथार्थ पहिचान गरी त्यस्ता परिवारहरूलाई गरीबीबाट मुक्त गर्न विभिन्न उपायहरूको खोजी गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रयत्न गरिनेछ । त्यस्ता परिवारहरूलाई लक्षित गरी विभिन्न आयमूलक तथा शीपमूलक कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ । दुइ छाक जुटाउनका लागि पनि कठिनाई भेलिरहेका अति विपन्न परिवारहरूलाई लक्षित गरी “गरिव संग नगरपालिका” कार्यक्रम संचालनका लागि कोष स्थापनाका लागि बजेट विनियोजन गरिएकोछ । उक्त कोष संचालनलाई व्यवस्थित गर्न उचित कार्यविधि बनाई लागू गरिनेछ ।
- २) संघीय तथा प्रदेश सरकारको कृषि नीतिको मातहत रही जमीनको खण्डिकरणको प्रक्रियालाई रोक्ने, चक्लाबन्दीलाई प्रोत्साहित गर्ने, अनुपयुक्त जमीनलाई कृषियोग्य बनाउने, सहकारी तथा सामुहिक कृषि प्रणालीको परम्परा र संस्कृति स्थापित गरी रोजगारी सिर्जना गर्दै भूमीहीन, बेरोजगार र विपन्न समुदायको लागि जीविकाको अनुकूलता सिर्जना गर्ने प्रयत्न गरिनेछ । यस निमित्त संघीय र प्रदेश सरकारहरूद्वारा लागु गरिएको भूउपयोग नीतिलाई कडाइका साथ लागू गर्न प्रयत्न गरिनेछ ।
- ३) निर्वाहमुखि कृषि प्रणालीलाई व्यावसायिकरण गर्नका लागि उन्नत विउ विजन, मलखादको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ४) कृषियोग्य जमिनको खण्डिकरणलाई निरुत्साहित गर्न सहकारीमा आधारित खेती प्रणालीलाई प्रश्रय दिइनेछ ।
- ५) नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेको खेतीयोग्य जमिनको तथ्याडकलाई अध्यावधिक गर्ने कार्यमा टोल विकास संस्थाहरू समेतलाई सहभागि गर्दै सामुहिक खेति प्रणाली गरी कृषि उत्पादन बृद्धि गर्ने कृषकहरूलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- ६) एक वडा एक उत्पादनको नीति कार्यान्वयन गर्न युवाहरूलाई व्यावसायिक खेती तर्फ प्रोत्साहन गर्न गरिव संग नगरपालिकाकार्यक्रम अन्तरगत स्थापित कोष परिचालन गरिनेछ । यसको लागि सम्बद्ध पक्षहरूसँग छलफल र सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- ७) कृषियोग्य जमिनमा सिंचाईको उचित प्रबन्ध गर्दै लगिनेछ ।
- ८) भू-उपयोग नीति अनुरूप जग्गाको उपयोगलाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ९) सबै प्रकारका कृषिजन्य व्यापार व्यवसायमा उपभोक्ता हित संरक्षणको नीति लागू गरिनेछ ।
- १०) कृषि, पशु सेवा क्षेत्रको विकासका लागि क्षमता शिप र शसक्तिकरणमा जोड दिदै सीपमूलक तालिम तथा आय आर्जनको कार्यक्रम संचालन गर्दै लगिनेछ ।
- ११) स्थानीय कृषकलाई स्थानीय तहमै विउ उत्पादन गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न कृषकहरूलाई अनुदान प्रदान गर्नुको साथै उन्नत विउ विजन वितरण गरिनेछ ।
- १२) कृषि तथा पशु उत्पादनबाट कृषकहरू लावान्वित गराउनको लागि स्थानीय हाट बजारको व्यवस्थापन तथा बजारीकरणलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- १३) कृषिजन्य विषादी नियन्त्रणका लागि अभियानमूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरी प्रडगारिक खेती प्रणालीलाई बढवा दिई अर्गानिक गाउँ टोल घोषणामा जोड दिइनेछ ।
- १४) कृषि तथा पशुजन्य रोगहरूको खोज तथा पहिचान गरि त्यसको न्यूनीकरण एवं रोकथाम गर्न आवश्यक कार्यहरू गरिनेछ ।
- १५) सहकारीहरूको कुल बचतको निश्चित प्रतिशत रकम कृषिजन्य कार्यमा लगानी गर्न सहकारीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- १६) कृषि क्षेत्रको विकासको निमित्त कृषिमा यान्त्रिकरण गर्न कृषकहरूलाई प्रोत्साहित गर्दै आवश्यक सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
- १७) कृषि व्यवसायलाई व्यावसायीकरण गर्न माटो परिक्षण गरि खेती गर्ने व्यवस्थालाई प्राथमिकता दिइने छ ।
- १८) उत्पादित कृषि वस्तुको भण्डारणको लागि शित भण्डार निर्माणको गर्ननीजक्षेत्र संगको साभेदारीलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

- १९) आगामी दश वर्षभित्र अन्न तथा तरकारीको उत्पादनलाई पूर्णरूपले अर्ग्यानिक बनाइने गरी कार्ययोजनाको थालनी गरिनेछ । कृषि बजारको सम्भावनाको अध्ययन गरिनेछ । तरकारी, दूध र माछामासुमा आत्मनिर्भर बनाउने उद्देश्य पूरा गर्न यसै आर्थिक वर्षदेखि कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ ।
- २०) निर्वाहमुखी परम्परागत पशुपालनलाई निरुत्साहित गर्दै उन्नत पशुपालनको व्यवस्था मिलाई, व्यवसायिककरण, बजारीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- २१) स्वस्थ मासुको लागि आधुनिक बधशाला निर्माण गरिनेतर्फ सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- २२) गाई, भैसी, बाखा, बंगुरको कृत्रिम गर्भधानद्वारा नश्ल सुधार गर्ने कार्यलाई निरंतरता दिईनेछ ।
- २३) पशुपन्छीको लागि प्राथमिक उपचारको लागि औषधि वितरण तथा प्रयोगशालाको व्यवस्था मिलाउदै लगिनेछ ।
- २४) सामुदायिक वन क्षेत्रमा पनि वैज्ञानिक वन विकास सम्बन्धि नीति लागू गर्न प्रोत्साहित गरी अनुगमनलाई नियमित गरिनेछ ।
- २५) जडिवुटी उत्पादनमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै उत्पादन र संरक्षणको कार्यलाई निरंतरता दिईनेछ ।
- २६) सडक क्षेत्र, सार्वजनिक स्थल, नदिकनार, वनक्षेत्र लगायत निजी क्षेत्रमा समेत वृक्षारोपण गरि हरियाली प्रवर्द्धन गर्न नर्सरी स्थापना र वृक्षारोपणलाई जोड दिईनेछ ।
- २७) नगरपालिकाले पानीको श्रोतको सदुपयोग गरी भैरहेको पोखरी, तालहरुमा माछा पालन गर्ने तथा इच्छुक कृषक तथा फार्महरु परिचालन गरी मत्स्य पालन व्यवसायलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- २८) सामुदायिक वन क्षेत्रबाट प्राप्त आमदानीलाई स्थानीय वन विकासमा लगानी गर्दै पर्यटन र स्थानीय स्तरको विकासको लागि प्रेरित गरिनेछ ।
- २९) सामुदायिक वन व्यवस्थापनको नियमनलाई प्रभाक्कारी बनाईने छ ।
- ३०) बजार व्यवस्थापन समितिहरुलाई सक्रिय गराई पशु बजार समेतका नियमित र साप्ताहिक बजारहरुलाई व्यवस्थित गरिनेछ । बजार क्षेत्रमा छाडिएका छाडा गाईवस्नुहरुलाई नियन्त्रण गर्न कान्जी हाउसको व्यवस्था गरिनेछ । भुस्याहा कृकुरहरु नियन्त्रण गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- ३१) नगर क्षेत्रमा रोजगारी प्रवर्द्धन गर्नका लागि औद्योगिक क्षेत्रको स्थापन गर्ने आवश्यक पहल गरि स्वदेशी लगानीकर्तालाई लगानी गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ३२) बेलवारी नगरपालिकाले स्थानीय स्तरमा सन्चालन भईरहेका र हुने क्रममा रहेको व्यवसायहरुको दर्ता, नविकरण र व्यवसायिहरुलाई करको दायरामा ल्याईनेछ ।
- ३३) स्थानीय स्तरको व्यवसाय बाट उत्पादित वस्तुहरु उपभोक्ताको हित अनुसार भए नभएको रेखदेख, अनुगमन तथा नियमन गर्ने व्यवस्थालाई नियमित र प्रभाक्कारी बनाईनेछ ।
- ३४) जनताहरुको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउन र आर्थिक संबृद्धि ल्याउन उद्यमशिलता विकासका कार्यक्रम संचालनका लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ । उद्यमि बन्न चाहानेहरुलाई सहयोग गर्न गरिव सँग नगरपालिका कोष लाई परिचालन गरिनेछ ।
- ३५) स्थानीय स्तरमा रहेका बौद्धिक सम्पत्तिको संरक्षण गरिनेछ ।
- ३६) स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएको वस्तुहरुको ब्रान्डीङ्ग, प्रवर्द्धन एंवगुणस्तर सुनिश्चित गरी व्यवसायिक उत्पादनमा प्रोत्साहन गर्न आवश्यक कार्यहरु सन्चालन गरिनेछ ।
- ३७) नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको बेलवारी १ मा रहेको जग्गामा नगरपालिकाको आन्तरिक आय बृद्धिका निमित्त चालु आ.व.मा भवन निर्माण परियोजना प्रस्ताव (डिपिआर) तयार भई सकेकाले उक्त जग्गामा ब्यपारिक कम्प्लेक्स निर्माणका लागि नगर विकास कोष सँगको सहकार्यमा उक्त परियोजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।

ड). विपद व्यवस्थापन

- १) पर्यावरण र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि विग्रँदो र प्रतिकूल अवस्थालाई ध्यानमा राखी विभिन्न कार्यक्रमहरुका साथै अनुकूलनको विषयमा समेत चेतना अभिवृद्धि तथा प्रचार प्रसारमा जोड दिईनेछ ।
- २) विपद जोखिम न्युक्तिकरण र व्यवस्थापनकालागि संबेदनशिल रहेका लोहन्द्रा, चिसाड, केशलिया, बेतना, सिसौली, किस्ती, दोर्लोकना, कयर खोला, गयल खोला लगायतका सबै खोलाहरुमा आवश्यकता अनुसार तटबन्ध र वृक्षारोपणका लागि प्रयत्न गरिनेछ ।
- ३) विपद व्यवस्थापन र क्षति न्यूनिकरणका लागि चालु आ.व.मा बनेको रणनीतिक कार्ययोजना कार्यान्वयन गरिनेछ । सो प्रयोजनकालागि विपद् व्यवस्थापन कोषलाई प्रभाक्कारी रूपमा परिचालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएकोछ ।
- ४) जोखिमयुक्त निर्माण कार्यहरुको नियमनको लागि उचित व्यवस्था गरिनेछ ।
- ५) जोखिमयुक्त खाली ठाँउहरुमा वृक्षारोपण गरि लगायत अन्य पूर्वाधार निर्माण गरि जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्दै लगिनेछ ।
- ६) विपद् उद्धारको लागि नगर तथा वडा स्तरीय प्रतिनिधि, कर्मचारी, सामुदायिक संघसंस्था टोलविकास संस्था र स्थानीय स्तरमा स्वमसेवी यूवादस्ता तयार गरी परिचालन गरिनेछ ।

- ७) प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, सहरी स्वास्थ्य क्लिनिकहरुमा आपतकालीन स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ८) विपद्बाट हुनसक्ने क्षतिको तत्काल उदार, राहत र पूर्णस्थापनाका लागि आवश्यक जनशक्ति,सामग्री र श्रोतको पहिचान गरिनेछ ।
- ९) प्राकृतिक प्रकोप एवं विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १०) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि काम गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरुलाई सहकार्यको लागि प्रेरित गरिनेछ ।
- ११) विपद्को समयमा आईपर्ने समस्या समाधानकोलागि नगरपालिकाले आवश्यक बन्दोवस्तीका सामानको व्यवस्था गर्नेछ ।

(च) खानेपानी तथा सिंचाइको व्यवस्थापन

- १) सिंचाइ सुविधामा विस्तार गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ । हाल संचालनमा रहेका सिंचाइ प्रणालीको समुचित रेखदेख र मर्मत सम्भार गरिनेछ ।
- २) नगरवासीलाई स्वच्छ, सफा खानेपानी व्यवस्थापनको लागि योजना बनाइ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ३) खानेपानीको मूल, खोला, मुहान, सिमसार क्षेत्रको संरक्षण गरिनेछ ।
- ४) नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका विभिन्न ताल, पोखरी र सिमसार क्षेत्रहरुको संरक्षण गरी त्यसलाई पर्यटकीय गन्तव्य स्थल बनाउने तथा व्यवसायिक रुपमा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ५) नगरपालिका क्षेत्रभित्र विभिन्न उपभोक्ता समितिहरुले वितरण गरिरहेको निजी धाराको महसुलमा एकरुपता कायम गर्दै लगिनेछ ।
- ६) ट्यूबेलबाट पानी उपयोग गर्ने उपभोक्ताहरुको पानीको श्रोत, आइरन, आर्सेनिक लगायतका रासायनिक पदार्थहरुको परिक्षण गरी पानी पिउन योग्य नभएमा त्यस्ता पानीका श्रोतहरु बन्द गरी वैकल्पिक खानेपानीको श्रोतहरु व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ७) खानेपानी उपभोक्ता समिति, जल उपभोक्ता समिति र टोल विकास संस्थाहरु लगायत यस क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्थाहरुलाई व्यवस्थित गर्ने, प्रभावकारी बनाउने र उपभोक्ता मैत्री बनाउने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

(छ) वातावरण र फोहोर व्यवस्थापन

- १) आगामी आ.व. को अन्त सम्ममा बेलवारी नगरपालिकालाई प्लास्टिक भोला मुक्त बनाईनेछ । यसका निम्ती नयाँ विकल्पको खोजि गरिनेछ ।
- २) फोहोर व्यवस्थापनको कार्यमा टोल विकास संस्थाहरुलाई परिचालन गरी जिम्मेवार बनाईनेछ ।
- ३) अन्य स्थानीय तहहरु सँग सहकार्य गदै ल्याण्डफिल साइटको व्यवस्था गरी फोहोरबाट मलउत्पादन गर्ने, रिसाइक्लिङ प्लान्टहरुको स्थापना गर्ने साथै उर्जा उत्पादनका लागि सम्भाव्यता अध्ययनको कार्यलाई अधि बढाइनेछ ।
- ४) सफा र हरियालीपूर्ण नगर निर्माणको लागि नागरिकहरुलाई प्रोत्साति गरिनेछ । घरायसि फोहोर ,प्लास्टिक तथा टायर बाल्ल पूर्णरुपले निषेध गरिनेछ ।
- ५) नगर क्षेत्रको सरसफाईको लागि समय समयमा विविध अभियानहरु संचालन गर्दै लगिनेछ ।
- ६) कलकारखाना, उद्योग व्यवस्था संचालन गर्नु अधि पूर्व प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण (IEA—Initial Environmental Assessment) तथा वातावरणीय प्रभाव परिक्षण(EIA) अनिवार्य रुपमा गरेर मात्र संचालन गर्न दिईनेछ ।
- ७) वायु प्रदुषण,ध्वनी प्रदुषण,जल प्रदुषण,भूमी प्रदुषण,औधोगीक प्रदुषण जस्ता प्रदुषणजन्य प्रकृतीका उद्योगहरुको संचालन गर्न पूर्णत निरुत्साहित गरिनेछ ।
- ८) “प्रदुषण गर्नेले तिर्नु पर्छ” भन्ने सिद्धान्त अनुरूप जवाफदेहि बनाई करको दायरामा ल्याईनेछ ।
- ९) फोहोरजन्य पदार्थलाई वर्गीकरण गदै सफा टोल बस्ति र नगर बनाउन टोल स्तर देखिनै जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १०) फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि घर नक्सा पास गर्दा अनिवार्य रुपमा सेप्टी ट्यांकी सहित को शौचालय निर्माण गर्नुपर्ने व्यवस्था लागु गरिनेछ ।
- ११) वातावरण स्वच्छताका लागि सामुदायिक वन, वनजन्य सम्पदा र जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- १२) नगर क्षेत्रलाई चालु आ.व मा खुल्ला दिशामुक्त नगर घोषणाकोअन्तिम तयारी भई मिति समेत घोषण भई सकेकोमा त्यसलाई निरंतरता दिईनेछ । त्यसैगरी आगामि आ.व. मा नगरपालिकाको बेलवारी ३ पशु हाट , भाउन्ने चौक मा सार्वजनिक शौचालय निर्माणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएकोछ

।त्यसलाईआवश्यकता अनुसार निरंतरता दिई पूर्ण सरसफाई युक्त नगरको लागि सरसफाईका विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै लगिनेछ ।

१३) नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेको पूर्व पश्चिम लोकमार्गको सडक अधिकार क्षेत्रलाई सरसफाई गरि व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई निरंतरता दिईनेछ ।

(ज) प्राकृतिक श्रोतहरुको संरक्षण र व्यवस्थापन

- १) नगरको भूगोल नक्सा (Physical map) प्रकाशन गरी संभाव्य प्राकृतिक श्रोत र साधन, खानी तथा खनिज, जंगल, वन्यजन्तुको औपचारिक नक्सांकन गरिनेछ । साथै स्थानीय कच्चा पदार्थहरुको पर्याप्तताको आधारमा उद्योगको विस्तार र व्यवस्थापन गर्दै युवा रोजगारी प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- २) वन जंगल, वन्यजन्तु, ढुंगा, बालुवा, नदी, खोला, खानी आदी प्राकृतिक श्रोतहरुको पहिचान गरी सोको उचित व्यवस्थापन गरी उपयोज गरिनेछ।
- ३) पानीको श्रोत, मुहान, पोखरी, तलाउ, ऐतिहासिक, संस्कृतिक तथा धार्मिक सम्पदा एवं जैविक विविधताको संरक्षण गर्दै लगिनेछ ।
- ४) वन पैदावार, ढुंगा, बालुवाको चोरी निकासीलाई नियन्त्रण गरी त्यस्ता बस्तुहरुको निकासिलाई पुर्णतया करको दायरामा ल्याइनेछ ।

(झ) पर्यटन प्रवर्द्धन

- १) बेलबारी नगरपालिकालाई पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- २) पूरातात्विक, ऐतिहासिक र सांस्कृतिक महत्वको धनपाल गढीको संरक्षण र विकास गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न सकिने सम्भावना अनुरूप स्थानीय, प्रादेशिक तथा केन्द्रीय स्तरका कार्यक्रमहरु तथा योजनाहरु संचालन गर्ने प्रयत्न गरिनेछ ।
- ३) बेतना सिमसारक्षेत्रको गुरु योजना तयार भएकोमा सो गुरु योजनालाई कार्यायान्वयन गर्न सघाउ पुर्याईने छ ।
- ४) सिसौली, अमुना, सिंहदेवी, भलभले, वासुकी लगायत अन्य सिमसार क्षेत्रहरुको उचित संरक्षण, व्यवस्थापन र प्रवर्द्धनका लागि आगामि आ.ब.मा सिमसार क्षेत्र विकासको गुरुयोजना तयार गरिनेछ ।
- ५) रमिते वन क्षेत्रलाई प्रतिभा पार्कको रूपमा व्यवस्थित गर्न राष्ट्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रीय प्रतिभाहरुको प्रतिमा स्थापना गर्ने, भ्यू टावर निर्माण र अन्य व्यवस्थापन गर्ने प्रयत्न गरिनेछ ।
- ६) पर्यटन सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएका होटल, लज, ट्राभल एजेन्सी लगायत व्यवसायीहरूसँग समन्वय गरि स्थानीय पर्यटन प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
- ७) आन्तरिक र बाह्य पर्यटकहरूसँग पर्यटन शुल्क उठाउन सकिने क्षेत्रहरु पहिचान गरि लागु गर्ने र सो बाट प्राप्त आम्दानी उक्त क्षेत्रहरुको विकास र प्रवर्द्धनको लागि मात्र निश्चित प्रतिशत खर्च गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ८) ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक क्षेत्रहरुको पहिचान गरि त्यसको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ९) कृषि, वाणिज्य, पर्यटन तथा शैक्षिक महोत्सव आयोजना गर्न संम्बद्ध विषयगत क्षेत्र आयोजक हुने संस्थालाई मात्र महोत्सव आयोजनाको अनुमति प्रदान गर्ने तर अन्य क्रियाकलापको लागि त्यस्तो मेला संचालनको लागि अनुमति नदिइने नीति लिइनेछ ।
- १०) सहिद पार्क, पुरातात्विक महत्वका सम्पदाहरुको विशेष संरक्षण एवं सम्वर्द्धन गर्न नगरवासीहरुको साभ्ता पहिचान तथा संस्कृति भल्काउने खालको पार्क र संग्रहालयबनाउनकालागि आगामि आ.ब. मा डिपिआर तयार गरिनेछ ।
- ११) सार्वजनिक स्थलहरुको पहिचान गरि सार्वजनिक पार्कहरु निर्माण गरिनेछ ।
- १२) स्थानीय स्तरमा बाल उद्यानहरुको निर्माण गरिनेछ ।

(ञ) शान्तिसुरक्षा

- १) नगर क्षेत्र भित्र सामाजिक न्याय र सुसाशन कायम गर्न सामाजिक अपराधहरु, दुर्व्यसन तथा कुसंस्कारहरु न्यूनीकरण गन प्रभावकारी कार्ययोजना बनाइनेछ ।
- २) नगर भित्र शान्ति सुरक्षा कायम गर्नका लागि नगर प्रहरी र सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
- ३) नगर भित्रको सार्वजनिक आवगमन सुव्यवस्थित गर्न र विभिन्न चाडपर्व, मेला, महोत्सव, प्रदर्शनी इत्यादिको व्यवस्थापन गर्न नगर प्रहरी र सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
- ४) बढी अपराध हुने तथा दुर्घटना घट्ने ठाँउहरु पहिचान गरी उक्त स्थानहरुमा विशेष निगरानीको व्यवस्था मिलाउन चालु आ.ब.मै जडान गरिएका सिसि टिभि क्यामेराहरुको संचालनलाई नियमित गरिनेछ ।

- ५) शैक्षिक संघसंस्था तथा ऐतिहासिक, धार्मिक स्थलहरूको ५०० मिटर आसपासमा मादक पदार्थ तथा सूतिजन्य पदार्थहरूको बिक्री वितरण र सेवनमा पूर्णतः रोक लगाइनेछ। साथै उक्त क्षेत्रहरूमा जङ्ग फूट बिक्री वितरणलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- ६) १८ वर्षभन्दा मुनिका बालबालीकालाई धूम्रपान र मध्यपान सेवन गर्न तथा बिक्रीवितरणमा पूर्णतया निषेध गरिनेछ र उक्त समूहका बालबालिकाहरूलाई बिक्री वितरण गर्ने व्यापारिहरूलाई दण्डित गरिनेछ ।
- ७) न्यायिक समितिको न्यायिक क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने विषयहरू किनारा लगाउने सिलसिलामा आवश्यकता अनुसार स्थानीय प्रशासन र सुरक्षा निकाय सँग समन्वय गरिनेछ ।

(ट) पूर्वाधारविकास

- १) विकासका लागि भौतिक पूर्वाधार नै पहिलो आवश्यकता भएकोले पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरूलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि प्राथमिकतामा राखिने यथेष्ट प्रयत्न गरिएकोछ ।
- २) पूर्वाधार विकास निर्माण सम्बन्धि आवश्यक कानून बनाई सडक मापदण्ड तोकिक कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ३) टोल विकास संस्थाहरूलाई सक्रिय बनाई टोल भित्र रहेका सडकहरूको नामाकरण प्रस्तावका माग गरिनेछ । टोलभित्र पर्ने बाटाहरूका दुवैपट्टि बेल तथा फलफूलका साथै टोलको सुन्दरता बढाउने किसिमका बोट विरुवाहरू लगाउन प्रेरित गरिनेछ । यसरी लगाई, संरक्षण गरी हुर्काइएका बोट विरुवाहरूबाट प्राप्त हुने लाभ सम्बन्धित टोल विकास संस्थाले नै उपभोग गर्न पाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ४) पूर्वाधार विकासका निमित्त सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक तथा वातावरणको असरको सम्बन्धमा अध्ययन गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव परिक्षणलाई अवस्था अनुसार अनिवार्य गराइनेछ ।
- ५) भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माण गर्दा तोकिएको मापदण्ड कायम गर्न कडाइका साथ अनुगमन प्रणालीलाई सशक्त बनाइनेछ ।
- ६) भौतिक पूर्वाधार विकास निर्माणका क्रममा हुने विलम्ब तथा ढिलासुस्ती र व्यवधानहरूलाई हटाउने कार्यमा पूर्वाधारविकास समिति र नगर स्तरिय अनुगमन समिति मार्फत सहजिकरण गरी त्यसको प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ ।
- ७) नगरपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण हुने भौतिक पूर्वाधारका योजनाहरूको आविधक योजना निर्माण गरी प्राथमिकता निर्धारण गर्दै क्रमागत रूपमा निर्माण तथा विकास गरिनेछ ।
- ८) उपभोक्ता समिति र निर्माण व्यवसायी मार्फत निर्माण गरिने भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण कार्यमा अनावश्यक ढिला सुस्ती गर्ने, गुणस्तरहिन कामगर्ने उपभोक्तासमिती र निर्माण व्यवसायीलाई दण्डित गरिने, कालोसुचिमा राखिने, भविष्यमा कुनै यस्तो कार्य गर्न अयोग्य ठहराउन सक्ने, जमानत जफत गर्ने जस्ता कार्यहरूमार्फत नियमन गरिनेछ ।
- ९) नगरपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण वा विकास गरिने भौतिक पूर्वाधारहरू महिला मैत्री, नागरिक मैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा वातावरण मैत्री र बालमैत्री बनाइनेछ ।
- १०) ठूला, मझौला,साना तथा नगरस्तरीय विकासका पूर्वाधारहरूका लागि संघ प्रदेश स्तरको बजेटमा पारी भौतिक पूर्वाधार विकास र निर्माण गर्न आवश्यक समन्वय र अग्रसरता लिइनेछ ।
- ११) लागत साभेदारी अन्तरगत कालोपत्रे तथा ढल निकासको हकमा कुल लागतको नगरपालिका साभेदारी र उपभोक्ता सहभागिताको रकम समेतलाई कुल योजनाको लागत मानि सडक ग्राभेलमा २० प्रतिशत, ढल निकासमा ३० प्रतिशत र कालोपत्रेमा न्यूनतम लागत सहभागिता ४० प्रतिशत कायम गरिएकोछ । यस्तो सहभागिता नगर्दै नगरपालिकाको संचित कोषमा अनिवार्य जम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १२) लागत सहभागिता जुटाउन नसक्ने पूर्वाधार विकासका योजनाहरूमा ग्राभेल तथा माटोको कामको हकमा कुल लागतको न्यूनतम २० प्रतिशत र संरचना निर्माणको हकमा न्यूनतम १० प्रतिशत जनसहभागिता जुटाउनु पर्नेछ । पूल, कल्भर्ट, भवन, र सिचाई बाँध निर्माण जस्तो संरचनाको काममा कम्तिमा १० प्रतिशत जनश्रमदान हुने व्यवस्था गरिएकोछ ।
- १३) तोकिएको लागत सहभागिता र जनसहभागितामा सहभागी नहुने, विकास निर्माणमा असहयोग गर्ने उपभोक्ताहरूलाई नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरूमा रोक लगाइनेछ ।

(ठ) सूचनासम्बन्धी व्यवस्था

- १) नगरस्तरमा एक इलाइब्रेरी स्थापना गर्नेका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएकोछ ।
- २) हरेक वडा कार्यालयमा र आवश्यकता अनुरूप अन्य स्थलहरूमा सूचना पाटीको व्यवस्था गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ३) सूचना प्रवाहलाई ब्यवस्थित गर्न सामाजिक सन्जाल, वेबसाइट लगायत विधुतिय माध्यमको प्रयोग गरिनेछ ।

- ४) नगरपालिकामा एकजना छुट्टै सूचना अधिकारी र प्रत्येक वडामा सम्बन्धित वडा अध्यक्ष मार्फत नगरवासीहरूलाई सूचना अधिकारीको हैसियतमा सूचना प्रदान गर्ने कार्य लाई निरंतरता दिईनेछ।
- ५) नगरपालिकाको सम्पूर्ण क्षेत्रहरूमा आवश्यक पर्ने सञ्चारका माध्यमको पहुँच स्थापना गरिनेछ।
- ६) नगरपालिकाको सूचना र गतिविधिहरू नगरपालिकाको आफ्नै वेबसाइट (www.belbarimun.gov.np) मार्फत अध्यवधिक गरी प्रवाह गरिनेछ।
- ७) नगरपालिकाले सम्पादन गर्ने गतिविधिहरूको आवधिक रूपमा गतिविधिहरू संचारका विभिन्न माध्यमद्वारा प्रशारण गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- ८) पत्रकारिता क्षेत्रलाई मर्यादित तथा व्यवस्थित गर्न उत्कृष्ट पत्रकारहरूलाई सम्मान साथै पुरस्कृत गरिनेछ।
- ९) पत्रकारिता क्षेत्रको विकास र संबृद्धिका लागि आवश्यक तालिम तथा प्रशिक्षणको व्यवस्था गरिनेछ।

(ड) गैर सरकारी संस्था र सहकारी

- १) हाल संचालनमा रहेका रअव संचालनका लागि अनुमति लिने सामुदायिक संस्था र सहकारी सस्थाले नगरपालिकामा अनिवार्य दर्ता र नविकरण गर्नु पर्नेछ। यसको लागि नगरपालिकाबाट आवश्यक कानुन बनाई व्यवस्थित गरिनेछ।
- २) नगर भित्र दर्ता भएका सामुदायिक संस्था र सहकारी सस्थाको नियमन, खारेजी र बिघटन कार्यविधि अनुसार हुने व्यवस्था गरिनेछ।
- ३) नगरक्षेत्र भित्र कार्य गर्न चाहने गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, सहकारी संस्थाहरूले आफ्नो कार्यक्रम र बजेट नगरसभा बाट स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- ४) विकासका साभेदार संस्थाहरूबाट साभेदारीमा संचालन गरिने नगरस्तरीय योजनालाई प्रभावकारी तथा नतिजामुखी बनाई कार्यान्वयन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ।
- ५) कृषि क्षेत्र लगायत अन्य उत्पादन तथा सेवामा आधारित सबै प्रकारका व्यवसायमा सहकारी संस्था लाई क्रियाशिल तुल्याई सो क्षेत्रमा कार्य गर्न सामुहिक ऋण प्रदान गर्न प्रोत्सहान गरिनेछ।
- ६) नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालन भएका सहकारी संस्थाहरूको तथ्याडकलाई अध्यावधिक गदै लगिनेछ।
- ७) सहकारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिम तथा अभिमुखिकरणको व्यवस्था गरिनेछ।
- ८) महिला, गरिब, सिमान्तकृत, अपाङ्ग, भूमिहीन तथा पिछ्छाडिएको वर्ग र श्रमिकहरूको साथै आम नागरिकको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन सहकारीको पहुँच अभिवृद्धि गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ।
- ९) नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सहकारी संस्थाहरूबाट सहकारी बैकको स्थापना गर्न पहल गरिनेछ।
- १०) नगरपालिकाले समुदायका सदस्यहरूलाई सहकारीको माध्यमबाट एकजुट भई उद्योग व्यवसाय संचालन गर्न प्रेरित गरिनेछ।
- ११) सहकारी सस्थाले सदस्य केन्द्रित भई आफ्नो कारोबार गर्नु पर्ने र तोकिएको क्षेत्रधिकार भन्दा बाहिर गई कारोबार गरेमा त्यस्तो कार्यलाई रोक लगाई प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ।
- १२) कानुन बमोजिम कार्य नगरेका सहकारी सस्था माथी निरिक्षण गर्ने र कारबाहीको दायरामा ल्याउने व्यवस्था मिलाइनेछ।

(ढ) तथ्याडक

- १) स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापनका लागि नीति, कानुन, मापदण्ड, योजना, बनाई त्यसलाई कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ।
- २) नगर क्षेत्रभित्र रहेको जनसंख्या, भाषा, संस्कृति, प्राकृतिक श्रोत, भौतिक पुर्वाधार, सम्पती रोजगार, संचार र सुकुम्बासी जस्ता अत्यावश्यक तथ्याडकहरूलाई संकलन तथा अध्यावधिक गरि अभिलेखिकरण गरिनेछ।
- ३) जन्म, मृत्यु, बसाइसराई, विवाह सम्बन्ध विच्छेदलगायत व्यक्तिगत घटना तथा विवरणहरूको अनिवार्यरूपमा दर्ता गरि अभिलेखिकरण गर्न टोल विकास समितिलाई समेत परिचालन गरिनेछ। त्यस्ता तथ्याडकहरूको विश्लेषण गरि योजना तर्जुमा र कार्यक्रम निर्माणमा उपयोग गरिनेछ।
- ४) न्यायिक समितिबाट भएको निर्णयव्यवस्थित र सुरक्षित रूपमा अभिलेख राख्ने व्यवस्था गरिनेछ।
- ५) न्यायिक अभिलेख व्यवस्थापनमा नविनतम सूचना प्रविधिको पयोग गदै लगिनेछ।

(ण) घरनक्सा सम्बन्धमा

- १) नगरपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण हुने सबै प्रकारका निजी, सर्वजनिक तथा सरकारी भवनहरू नगरपालिकाको इजाजत प्राप्त गरी मात्र निर्माण हुने व्यवस्थालाई कडाइका साथ पालना गरिनेछ।
- २) वस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभूत निर्माण मापदण्ड, २०७२ तथा राष्ट्रिय भवन संहिता, २०६० लाई पूर्णतः पालना गराइनेछ।

- ३) बेलवारी नगरपालिका घोषणा हुनु पूर्व साविक गा.वि.स. डाँगीहाट र बाहुनी क्षेत्रभित्र निर्माण भएका घरहरूलाई भवन निर्माण इजाजत तथा नक्सा अभिलेखिकरणको दायरामा ल्याइनेछ ।
- ४) भवन निर्माण नक्सा पास गर्दा अनिवार्य रूपमा सेफ्टी ट्याक्किक सहितको सौचालय र एक घर दुई विरुवा रोप्ने परिपाटी अनिवार्य गरिनेछ ।
- ५) भवन सम्पन्नताको प्रमाणपत्र दिदाँ सार्वजनिक स्थलमा रहेको निर्माण सामाग्रीहरू हटाएपछि मात्र प्रमाणपत्र उपलब्ध गराइनेछ ।
- ६) स्थानीय स्तरमा भवन तथा पूर्वाधार निर्माण कार्यमा टेवा पुगोस भन्ने उद्देश्यले भवन निर्माण तथा पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी आधारभूत तालिम संचालनका लागि आगामि आ.व. मा बजेट विनियोजन गरिएकोछ ।
- ८) टोलबिकास संस्थाहरू समेतको संलग्नतामा घरहरूको नम्बर दिने कार्य थालनी गरिनेछ ।
- ७) भवन निर्माण गर्दा आउन सक्ने संभावित दुर्घटनालाई मध्यनजर गरी निर्माणकर्ता र निर्माण श्रमिकहरूको बीचमा करार गरी बिमा गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

(त) राजस्व अभिवृद्धि

- १) करका दरहरूलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।
- २) करको दायरामा नआएका क्षेत्रहरूलाई करको दायरामा ल्याइनेछ ।
- ३) आर्थिक वर्ष ०७५/०७६ देखि नगरपालिका क्षेत्रभित्र सम्पती कर लागूइनेछ । सो सम्बन्धि बृस्तृत विवरण बेलवारी नगरपालिकाको आर्थिक ऐन २०७५ मा उल्लेख गरिएको छ ।
- ४) घर बाहल कर असुलीको अधिकार स्थानीय तहमा सरेको हुदा बेलवारी नगरपालिकाको आर्थिक ऐन २०७५ अनुसार आगामि आर्थिक वर्ष देखि सो कर ८ प्रतिशतका दरले उठाउने व्यवस्था गरिएकोछ ।
- ५) नगरपालिकालाई आवधिक रूपमा सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिनेछ ।

(थ) न्यायिक कार्य सम्बन्धी

- १) न्यायिक समितिले कानून बमोजिमको विवादहरूमा न्याय निरुपण सर्वसम्मत गर्ने, नभएमा बहुमतको राय अनुसार न्याय समितिको निर्णय हुनेछ।
- २) विवादको सम्बन्धमा न्यायकर्ता सदस्यहरूको कुनै पनि प्रकारको स्वार्थ रहेमा त्यस्तो व्यक्तिले विवादको कार्वाही किनारा लगाउन पाउनेछैन ।
- ३) विवादको निरुपण गर्दा सम्भव भए सम्म मेलमिलापलाई प्राथमिकता दिइ दुवै पक्षको सहमतीमा मिलापत्र गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। न्यायिक क्षेत्रमा सबैको पहुच अभिवृद्धि गर्न हरेक वडामा मेलमिलाप समिति गठन गरी मेलमिला कर्ताहरूलाई तालिमको व्यवस्था गर्न बजेट विनियोजन गरिएकोछ ।
- ४) न्यायिक समितिलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि समितिका सदस्यहरूलाई न्यूनतम पुर्पक्ष र कार्यविधी एवं अधिकारको अनुशिक्षण तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- ५) न्यायिक समितिको व्यवस्थापनको लागि नगरपालिकाले छुट्टै ईजलास, कानून शाखा , उजुरी प्रशासन र कानुनी सल्लाहकारको व्यवस्था गरी न्याय सम्पादन कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ६) न्यायिक समितिले मुद्धा तथा विवादको सुनुबाइको क्रममा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विज्ञ र सरोकारवालाहरूको सहायता लिन सकिनेछ।

(द) सुशासन सम्बन्धी

- १) लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापित भई पाँच वर्षका लागि गठन भएको स्थिर सरकारसंग जनतालाई सुशासन प्रदान गर्नुपर्ने अति आवश्यक र त्यत्तिकै कठिन दायित्व हो । विधिको शासनआजको आवश्यकता हो । अतः नगरपालिका क्षेत्रभित्र सुशासन कायम गर्न दृढतासाथ आवश्यक पहल, प्रयत्न तथा व्यवस्था गर्न जनप्रतिनिधिहरूको पूर्ण सक्रियता, रचनात्मकता तथा राजनैतिक दलहरूका साथै जनताको समर्थन र सक्रिय सहभागिता जुटाउन प्रयत्न गरिनेछ ।
- २) नगरकार्यपालिकाको कार्यालय वडा समितिको कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा र सुविधाहरू प्रवाह गर्दा जेष्ठनागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू , असत्त व्यक्तिहरू , बालालिका र महिलाहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिईनेछ ।
- ३) वडा तथा टोल स्तरसम्म योजना कार्यान्वयन, सेवा सुविधाको स्तर, शैली र स्थिति लगायतका जनचासोका विषयहरूमा बुभन मासिक रूपमा “जनतासंग बेलवारी नगरपालिका”पत्रकार, नागरिक समाज क्रमशः सबै वडाहरूमानियमित साक्षात्कार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ४) नगरपालिका र वडा कार्यालयहरूमा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था गरिनेछ । सेवाग्राहीहरूको गुनासो व्यवस्थापनको लागि गुनासो पेटीकाको व्यवस्थाको साथै गुनासाहरूको सम्बोधन गरिने समुचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- ५) नगरपालिकाले आफुले संचालन गरेका क्रियाकलाप तथा सेवा प्रवाहको तेश्रो पक्ष मार्फत सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ । साथै विषयगत क्षेत्रबाट संचालन भएको सेवा र कार्यक्रमहरूको समेत सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- ६) नगरभित्रका सबै वित्तीय संस्थाहरू, सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूसंग समन्वय, नियमन, अनुगमन र कार्य सम्पादनको मूल्यांकन समेत गरी पुरस्कार वा दण्डको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ७) नगरपालिका बाट प्रवाह हुने सेवाहरूलाई प्रभावकारी बनाउनका निमित्त जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई क्षमता विकास तथा नेतृत्व विकास तालीम प्रदान गरिनेछ । उत्कृष्ट सेवा प्रदान गर्ने वडालाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- ८) कर्मचारीहरूको कार्यक्षमताको मूल्यांकन गरी उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारीलाई पुरस्कृत गरिनेछ । साथै उत्कृष्ट काम गर्ने टोल विकास संस्था, उपभोक्ता समिति, नगरपालिकाको सूचनालाई जनस्तर सम्म प्रवाह गरी उत्कृष्ट कार्य गर्ने संचारकर्मीलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- ९) नगरपालिकाबाट प्रवाह भएका सेवाहरूमा सम्पादन हुन नसकेका कार्यहरूको हरेक दिन सेवाग्राही बाट पृष्ठपोषण लिने व्यवस्था मिलाई त्यसको सुनुवाईको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १०) नगरपालिका क्षेत्रभित्र सरकारी कार्यालय तथा संस्थानहरूबाट भएको सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त, पारदर्शिता र प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न गराउन प्रेरित गर्दै अनुगमन समेत गरिनेछ ।
- ११) नगरपालिकाबाट प्रदान हुने सेवाहरूलाई पारदर्शी जवाफदेही, नियमित, मितव्ययी बनाइनेछ । यसका लागि सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण, खर्च सार्वजनिकीकरण, गुनासो व्यवस्थापन, लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट निर्माण र विश्लेषण जस्ता विधि अपनाइनेछ ।
- १२) सूचना अधिकारी मार्फत मात्र सूचना उपलब्ध गराइने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १३) सेवाग्राहीलाई सुशासनको प्रत्याभूति दिलाउन नागरिक बडापत्रमा समयसापेक्ष परिमार्जन गरी सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
- १४) नगर कार्यपालिकाका कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न तालिम गोष्ठी तथा अध्ययन भ्रमणको आयोजना गरिनेछ ।
- १५) नियमित रूपमा गुनासो पेटिका खोली प्राप्त गुनासालाई सम्बोधन गरिनेछ ।
- १६) वित्तीय प्रणालीतथायोजना व्यवस्थापन प्रक्रियालाई कम्प्युटराइज्ड प्रविधिमा संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १७) सार्वजनिक खरिदलाई थप व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउन ठूला खरिद तथा निर्माण कार्यमा E-bidding प्रणालीलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १८) नगर कार्यपालिकाका निर्णयहरू वेभसाइट मार्फत सार्वजनिक गरिनेछ ।
- १८) सुशासन प्रवर्धनको लागि क्षेत्रगत रूपमा सम्पर्क व्यक्ति तोकौ क्षेत्रगत सूचना उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १९) सेवाग्राहीमैत्री सुशासनको लागि शोधपुछ कक्ष, सहायता कक्ष (हेल्प डेस्क)स्थापना गरी सेवालाई प्रभावकारी र सेवाग्राहिलाई सहज बातावरण निर्माण गरिनेछ ।
- २०) नगरकार्यपालिकाको बैठकका निर्णयहरूलाई प्रवक्ता मार्फत जानकारी गराइनेछ ।
- २१) सेवाग्राहीको गुनासो व्यवस्थापनको लागि सबै राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई जिम्मेवार बनाइनेछ । राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराउने सुविधा अबस्था बिप्लेशन गरी नगर कार्यपालिकाले प्रदान गर्नेछ ।
- २२) नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवालाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्नका निमित्त आवश्यक ऐन, नियम, कार्यविधि निर्देशिका, जारी गरिनेछ ।

अध्यक्ष महोदय, सभासदस्य ज्युहरु

अब म चालु आ.व. २०७४/७५ संशोधित अनुमान र आगामी आ.व. २०७५/७६ प्रस्तावित बजेटको विवरण प्रस्तुत गर्दछु ।

बेलवारी नगरपालिकाको चालु आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को आन्तरिक तर्फ रु. ६ करोड ५१ लाख ९९ हजार ९ सय ५५ रुपैया अनुमान गरिएकोमा संशोधित आय रु. ५ करोड ३ लाख ७१ हजार ७ सय २४ रुपैया अनुमान गरिएको छ । चालु आ.व.मा प्रस्तावित गरेको अनुमानित आयमा श्रोत उपयोग कर बाडफाँड, वन क्षेत्रको आय र पर्यटकिय सेवा शुल्क तर्फको आय न्यून भएको कारण आन्तरिक स्रोत तर्फ जेष्ठ मासान्त सम्म ७७ दशमलव २६ प्रतिशत मात्र आन्तरिक आय प्राप्त भएको छ । बाह्य स्रोत तर्फ कुल रु. ५९ करोड ५२ लाख ८२ हजार २ सय ७३ रुपैया ९३ पैसा अनुमानित आय भएकोमा रु. ६१ करोड २१ लाख १६ हजार ३ सय ११ रुपैया ३३ पैसा प्राप्त भई अनुमानित बाह्य स्रोत १०२ दशमलव ८३ प्रतिशत उपलब्धी हासिल भएको छ । चालु आर्थिक वर्षको संशोधित कुल आय अनुमान रु. ६६ करोड २४ लाख ८८ हजार ३५ रुपैया ३३ पैसा हुने अपेक्षा गरेको छु । यसरी आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतमा भएको उतार चढावलाई ध्यानमा राखी सोही बमोजिमको बजेट तथा कार्यक्रम संशोधन प्रस्ताव गरिएको छ ।

आगामी आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा आन्तरिक आय तर्फ रु. ४ करोड ६१ लाख ५० हजार मात्र र बाह्य स्रोत तर्फ रु. ७५ करोड ४० लाख ६४ हजार सहित कुल बजेट रु. ८० करोड २ लाख १४ हजार बराबर प्राप्त हुने प्रस्तावित अनुमान गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को संसोधित बजेटको तुलनामा आगामी आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा २० दशमलव ७९ प्रतिशतले प्रस्तावित बजेट बृद्धिको अनुमान गरेको छु ।

आगामी आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को लागी प्रस्ताव गरिएको आन्तरिक स्रोत तथा बाह्य स्रोतबाट प्राप्त आय अनुसारको व्यय अनुमान अनुसूची (१) मा विस्तृत रूपमा समावेश गरिएको छु । आगामी आर्थिक वर्षको लागी विनियोजित विषयगत समिति अनुसारको बजेट संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गर्दछु ।

प्रशासनिक कार्यमा वडास्तरिय कार्यालय संचालनको लागी रु. ७७ लाख र नगरपालिका तर्फ रु. ८ करोड ८८ लाख ३६ हजार गरी ९ करोड ६५ लाख ३६ हजार विनियोजन प्रस्ताव गरिएको छु । जुन कुल बजेटको १२ दशमलव ०६ प्रतिशत हुन आउँछ ।

आर्थिक विकास समिति तर्फ कृषि विकास क्षेत्रको लागी रु. ८८ लाख ६४ हजार, पुश विकास क्षेत्रमा रु. ५९ लाख २१ हजार, सहकारी क्षेत्रमा रु. ५ लाख गरी, सिपमूलक उद्यमशिलता क्षेत्रमा रु. ५७ लाख ४५ हजार गरी जम्मा रु. २ करोड ८२ लाख ८० हजार बराबरको रकम विनियोजन प्रस्ताव गरिएको छु । जुन कुल बजेटको ३ दशमलव ५० प्रतिशत हुन आउँछ ।

सामाजिक विकास समिति तर्फ शैक्षिक क्षेत्रको लागी रु. १५ करोड २९ लाख १५ हजार, स्वास्थ्य क्षेत्रमा रु. २ करोड ९४ लाख ८३ हजार, महिला विकास क्षेत्रमा रु. २६ लाख ६९ हजार, लक्षितवर्ग तर्फ रु. १ करोड ४३ लाख ९० हजार, खेलकुद विकास क्षेत्रमा रु. २१ लाख ५० हजार, अन्य सामाजिक सुधार क्षेत्रमा रु. २ करोड ४८ लाख ६८ हजार र सामाजिक सुरक्षा भत्तामा रु. १२ करोड ५ लाख गरी जम्मा रु. ३१ करोड ८८ लाख ४५ हजार बराबरको रकम विनियोजन प्रस्ताव गरिएको छ । जुन कुल बजेटको ४१ दशमलव ७३ प्रतिशत हुन आउँछ ।

सार्वजानिक सेवा तथा क्षमता विकास समिति तर्फ नगरस्तरीय संस्थागत सुधारको क्षेत्रमा रु. १ करोड र वडास्तरमा रु. २३ लाख २५ हजार गरी जम्मा रु. १ करोड २३ लाख २५ बराबरको रकम विनियोजन प्रस्ताव गरिएको छ । जुन कुल बजेटको १ दशमलव ५४ प्रतिशत हुन आउँछ ।

वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विकास समिति तर्फ नगरस्तरीय वातावरणिय तथा विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रममा रु. २ करोड ११ लाख ५० हजार र वडास्तरिय कार्यक्रममा रु. ३२ लाख ८५ हजार गरी जम्मा रु. २ करोड ४४ लाख ३५ हजार बराबरको रकम विनियोजन प्रस्ताव गरिएको छ । जुन कुल बजेटको ३ दशमलव ०५ प्रतिशत हुन आउँछ ।

भौतिक पूर्वाधार विकास समिति तर्फ सडक कालोपत्रेमा रु. ३ करोड ३४ लाख ६० हजार, सडक स्तरोन्नती तथा मर्मत सुधारमा रु. २ करोड १७ लाख, पुलकल्भट निर्माणमा रु. ६३ लाख ५० हजार, वैकल्पिक उर्जा विकासमा रु. २३ लाख ३८ हजार, सिचाई संरचना निर्माणमा रु. २० लाख, सडक ड्रेन निर्माणमा रु. ८६ लाख ५० हजार, विद्युत विस्तार तथा ह्यूमपाईप व्यवस्थानमा रु. ५५ लाख, विद्यालय पूर्वाधार विकासमा रु. २ करोड ८ लाख ५० हजार, भवन तथा संरचना निर्माणमा रु. १३ करोड ४१ लाख, पूजिगत मर्मत सम्भारमा १ करोड ४७ लाख २० हजार, अन्य सार्वजानिक निर्माण क्षेत्रमा रु. २ करोड ९६ लाख ५० हजार र लागत सहभागिता मार्फत रु. २ करोड ३८ लाख ३५ हजार गरी जम्मा पूर्वाधार विकास कार्यक्रममा रु. ३० करोड ४६ लाख ५३ हजार बराबरको रकम विनियोजन प्रस्ताव गरिएको छ । जुन कुल बजेटको ३८ दशमलव ०७ प्रतिशत हुन आउँछ ।

समग्रमा नगरपालिका तर्फको आन्तरिक तथा बाह्य स्रोत गरी जम्मा रु. ८० करोड २ लाख १४ हजार बराबरको आय व्यय अनुमान प्रस्ताव गरिएको छु । यसैगरी नगर क्षेत्रमा रहेको लक्ष्मी सामुदायिक वन, श्रृजना सामुदायिक वन र श्री वागदेवी सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरुको जम्मा रु. ४ करोड ८ लाख ५८ हजार र लागत सहभागिता र जनसहभागिता गरी कुल ४ करोड ५६ लाख ५८ हजार बराबरको बजेट तथा कार्यक्रम अनुसूचिमा यसै साथ समावेश गरिएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

चालु आ.व.०७४।०७५को संसोधित आय व्यय , बजेट तथा कार्यक्रम, आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को नीति, बजेट तथा कार्यक्रमको अभिन्न अंगको रूपमा रहेको आय व्ययको विवरण, राजस्व तथा अनुदान प्राप्तिको अनुमान, व्यय अनुमान, वित्तीय व्यवस्था अनुमान, कार्यक्षेत्रगत व्यय अनुमान, वार्षिक विकास कार्यक्रम, सशर्त अनुदानको कार्यक्रम, आर्थिक विधेयक २०७५ , विनियोजन विधेयक २०७५, वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन योजनालाई अनुसूची १ र प्रशासकिय कार्यविधि (नियमित गर्ने विधेयक) २०७५ यसै साथ समावेश गरी सभा समक्ष पेश गरेको छु ।

अध्यक्ष महोदय,

सभासदस्यज्यूहरु

नगर विकास योजनालाई स्वीकृतिका लागि नगरसभामा पेश गर्ने क्रममा वस्ती तह, वडासमिति, वडावासी, नगरमा क्रियाशिल राजनैतिक पार्टीहरु, विषयगत क्षेत्रहरु, नागरिक समाज, टोल विकास संस्था, सरोकारवाला निकाय, व्यापारी, पत्रकार, बेलबारी नगरकार्यपालिका परिवार, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय परिवार लगायत सम्बद्ध पक्षले पुऱ्याउनु भएको महत्वपूर्ण सहयोग र सहभागिता उल्लेखनिय रहेको हुदाँ सम्बद्ध सबै पक्षहरुलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यसका साथै

योजना तर्जुमा प्रक्रियामा जसरी यहाँहरूको साथ सहयोग रहेको छ आगामी योजनाहरूको सफल कार्यान्वयनको लागि समेत सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

अन्तमा बेलबारी नगरपालिकाले यस सभासमक्ष प्रस्तुत गरेका नीति तथा कार्यक्रमा दफावार छलफल गरी स्वीकृत गरिदिनु हुन हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

आषाढ ७ , २०७५

धन्यवाद
श्री ढाका कुमारी पराजुली
उप -प्रमुख
बेलबारी नगरपालिका
बेलबारी मोरङ